

BALLERUP
KOMMUNE

DISTRIKT MÅLØVHØJ

Pædagogisk læreplan

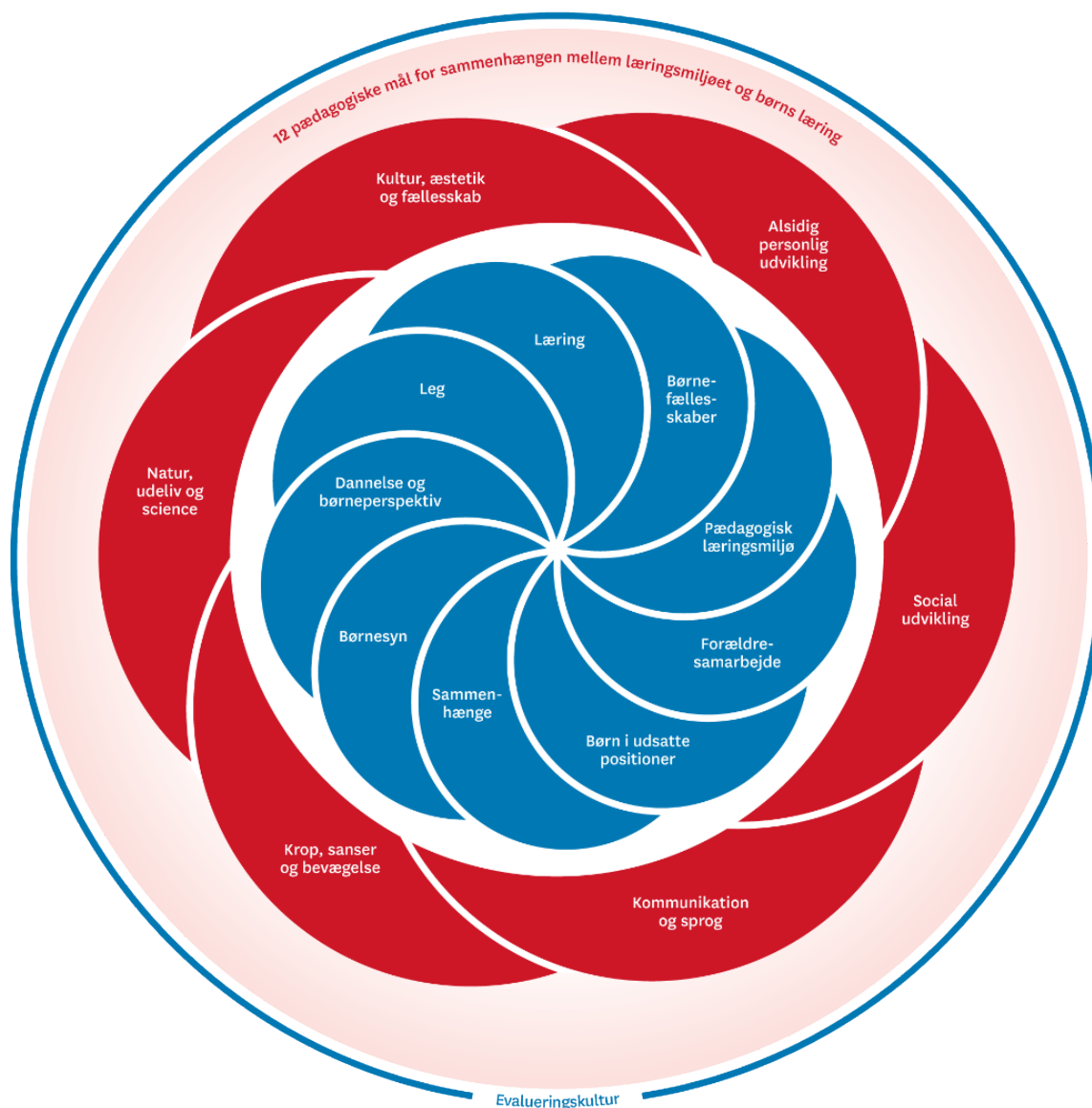
Udarbejdet 2024

DAGTILBUD

1	Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
2	Distrikt Måløvhøj – hvem er vi?.....	4
3	Det pædagogiske grundlag	6
3.1	Børnesyn, leg, læring, dannelse og fællesskaber	6
	Et anerkendende børnesyn	6
	Legen	6
	Læring i et børneperspektiv	7
	Dannelse	8
	Børnefællesskaber	8
3.2	Pædagogisk læringsmiljø.....	9
3.3	Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	10
	Det fysiske børnemiljø	10
	Det psykiske børnemiljø	11
	Det æstetiske børnemiljø	11
3.4	Samarbejde med forældre om børns læring	12
3.5	Børn i udsatte positioner	13
3.6	Sammenhæng i børns liv	13
3.7	Inddragelse af lokalsamfundet	14
4	De seks læreplanstemaer.....	15
4.1	Alsidig personlig udvikling	15
4.2	Social udvikling.....	17
4.3	Kommunikation og sprog.....	19
4.4	Krop, sanser og bevægelse.....	21
4.5	Natur, udeliv og science	23
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	25
5	Evalueringskultur i Distrikt Måløvhøj	27

1 Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2 Distrikt Måløvhøj – hvem er vi?

Distrikt Måløvhøj består af fem børnehuse – Kærlodden, Måløv By, Søndergården, Stjernehøj og Fregatten med satellit-institutionen Krumtappen tilknyttet. Distriktet har desuden tilknyttet et specialiseret tilbud, Junibakken, som ligger i forbindelse med Søndergården. Børnehusene er ikke fysisk forbundne, men ligger fordelt i skoledistriktet Måløvhøj.

Til distriktet er tilknyttet ca. 520 børn, 120 medarbejdere, 8 pædagogiske ledere og en distriktsleder. Distriktet er kendetegnet ved et velfungerende, ambitiøst og stabilt ledelsesteam samt engagerede og fagligt dygtige medarbejdere. Vores forældregruppe bakker aktivt op om børnehusenes arbejde, og der er et godt samarbejde i og med forældrebestyrelsen.

Alle børnehusene ligger tæt på naturskønne omgivelser med marker, enge og skovområder, og der er let adgang til at besøge søer og vandhuller med et varieret dyreliv. Børnehusene benytter bus, tog og ladcykler for at komme rundt og ud i naturen med børnene, og de samarbejder på tværs ved forskellige kulturelle arrangementer - ofte i et tæt samarbejde med det lokale biblioteket.

Børnehuset Kærlodden - Kærlodden er normeret til ca. 46 vuggestuebørn og 78 børnehavebørn. Børnehuset er stueopdelt med fire vuggestue- og fire børnehavegrupper. Der prioriteres aktiviteter på tværs af huset, og der anvendes ladcykler for at bruge uderummet mest muligt. Der er en fast voksen tilknyttet børnehavens legeplads.

Børnehuset Måløv By - Børnehuset er normeret til ca. 60 vuggestuebørn og 104 børnehavebørn, og er bygget op omkring tre afdelinger, som hver især rummer både vuggestue og børnehave. Hver afdeling er base for en gruppe børn og deres familier. Børnehavebørnene har dog mulighed for at færdes på tværs af afdelinger som åbenplan, hvilket giver mulighed for at færdes i forskellige læringsmiljøer med forskellige legemuligheder og samværsformer.

Børnehuset Søndergården - Søndergården er normeret til ca. 125 børn og er organiseret omkring tre teams, der hver er base for en gruppe børn i alderen 0-5 år. Et team er indrettet som to "afdelinger" for henholdsvis de mindste og de største børn. Herudover er børnehuset udstyret med en række læringsrum ude og inde, og har en spisecafé, hvor de største børn dagen igennem kan spise deres mad. Læringsrummene ligger i deres funktioner tæt op af læreplanstemaerne og har tilknyttet en voksen.

Børnehuset Stjernehøj - Stjernehøj er normeret til ca. 24 vuggestuebørn fordelt på to stuer og 40 børnehavebørn fordelt på tre stuer. Mens vuggestuebørnene hovedsageligt befinder sig i det nære miljø omkring stuerne, har børnehaven et mere åbent børnemiljø, hvor børnene, små som store, kan bruge hele huset og bevæge sig rundt og lege de steder, de har lyst. De voksne følger børnene og tager ansvar for alle børn i huset.

Børnehuset Fregatten - Fregatten er normeret til ca. 24 vuggestuebørn og 40 børnehavebørn. Børnehuset har åben-plan i flere niveauer. Vuggestuebørnene er primært

tilknyttet egen stue, og børnehavebørnene kan bevæge sig rundt i hele huset og bruge husets små kroge til at lege uforstyrret.

Børnehuset Krumtappen er en satellit-institution, der er ledelsesmæssigt tilknyttet Fregatten. Krumtappen er normeret til 38 børnehavebørn og har små grupperum, hvor børnene kan bevæge sig rundt og søge de lege og aktiviteter, der er i gang - inde såvel som ude.

Det specialiserede tilbud Junibakken - Junibakken er Ballerup Kommunes specialiserede tilbud til børn i alderen 0-6 år under Dagtilbudsloven §4, stk.2. Tilbuddet er målrettet børn med autisme spektrum forstyrrelser (ASF) og lignende udfordringer. Junibakken er en integreret del af børnehuset Søndergården og er normeret til 19 børn.

3 Det pædagogiske grundlag

Den styrkede pædagogiske læreplan 2024

Vi motiverer... udfordrer... efterligner... pirrer nysgerrigheden ... støtter... gentager... rammesætter... italesætter... guider... har øje for små og store udviklingsskridt... har tålmodighed... stiller krav... og har altid øje for nye muligheder.

3.1 Børnesyn, leg, læring, dannelse og fællesskaber

Et anerkendende børnesyn

Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskellige tempi. Vi ser barnet som et kompetent, aktivt og selvstændigt individ med viden, meninger og egne intentioner og initiativer.

Vi møder barnet med respekt og hensyntagen og tager udgangspunkt i det enkelte barns muligheder og styrkesider. Barnet skal ses og anerkendes, føle sig trygt og have tillid til de voksne. Barnets bidrag, oplevelser og relationer skal være i fokus og er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde.

Børns initiativer, fantasi og virkelyst skal understøttes. Vi er derfor forpligtede til at skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, og hvor den børneinitierede leg fremmes.

Praksisfortælling

Vi skal i Netto med seks treårige for at købe bananer. Vi går alle hånd i hånd på vej til Netto. På trappen ned mod netto (30 meter til Netto) går turen fuldstændig i stå, da Mikki har fået øje på en myretue.

Jeg var på nippet til at sige: "Kom - vi skal gå, for vi skal købe bananer", da jeg så Mikkis begejstring og glæden ved at have delt opdagelsen omkring myretuen med sine venner. Lige dér var bananer fuldstændig lige meget, da alles fokus og lyst lå i at studere tissemyrer. Det endte med, at vi satte os ned ved trappen, hvor andre gående måtte kante sig uden om os, studerede tissemyrer, gravede kanaler med pinde, lavede stoppinde og fodrede dem med grønne blade. Vi sad dér og legede i 45 minutter. Alma mistede som den første interessen, og gik med den ene voksne ned og købte bananer.

Legen

Legen er grundlæggende for børnenes læring, relationsdannelse og generelle udvikling. Vi skal værne om legen og børns fordybelse.

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af hverdagen. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Legen er barnets foretrukne aktivitet, og udspiller sig på grundlag af barnets aktuelle interesser og behov. Legen er fri, spontan og lystfyldt og foregår i fantasiens verden, hvor alt, som ikke lader sig gøre i det virkelige liv, er muligt. Barnet bearbejder sine oplevelser og gør sig nye erfaringer i legen.

Børns spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes, respekteres og gives betydelig plads i børnenes hverdag. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt. Børn skal have mulighed for at møde legende voksne, som inspirerer dem til at udvikle deres lege og fantasi.

Praksisfortælling

Pelle og Kalle på fire år har bygget en bus ud af stole og rat. Kalle kører bussen og har bestemt, at de kører til MacDonald's. De kører, og efter MacDonald's vil Kalle besøge sin farmor. Nu vil Pelle gerne prøve at køre, men det må han ikke for Kalle. Pelle prøver at komme til rettet, men bliver skubbet tilbage.

Pelle siger: "Jeg har været i legeland"

Kalle og Pelle kigger på hinanden.

Kalle svarer: "Det har jeg også"

Drengene griner.

Pelle spørger: "Skal jeg køre os i legeland"

Kalle smiler og svarer: "Ja"

Kalle rykker sig, så Pelle kan sidde ved rettet.

Læring i et børneperspektiv

Børn lærer hele tiden. De lærer med alle sanser, de lærer gennem leg og samvær, og de lærer ved at blive udfordret og stille spørgsmål, der skaber refleksion og dialog. Børns egen motivation og nysgerrighed er drivkraften for deres læring, men det er vores ansvar at skabe rum og rammer for deres virkelyst.

Børn tilegner sig færdigheder, viden og kompetencer, når vi som voksne vækker deres nysgerrighed og motivation. Gode læreprocesser foregår, når børn og voksne er optaget af noget. Meningsfulde aktiviteter er de mest lærerige.

Vi skal som voksne skabe et sjovt og lærerigt miljø, der er præget af omsorg, tryghed og nærvær, og hvor børn udfordres tilpas i overensstemmelse med barnets kompetencer og udviklingsniveau. Det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagsrutiner, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Praksisfortælling

Det er efterår og vi er blevet inviteret på æblerov i Rasmus' have. Ti børn drager mod Rasmus' have og kommer begejstrede hjem med poser fyldt med æbler. Der bliver talt rigtig meget om, hvad æblerne skal bruges til, og forslagene er mange; æblemos, æblekage, æblesaft, æbler på bål og meget, meget mere. I børnehuset deles fortællingerne om turen hjem til Rasmus og de mange dejlige sager, æblerne skal bruges til. Vi leger Kims leg med æbler, æbleskræller, æbledele, kernehusudstikker, æbleskrog, æbleskræl og en æbleperleplade med mere, og børnene lærer nye ord. Børnene får skrællet, kogt, most og spist æbler, samt tegnet, klippe/klistret og lavet æbleperleplader.

Dannelse

Legen er central for børns dannelse. Dannelse er en dybere form for læring, hvor barnet aktivt deltager, reflekterer og forankrer værdier og viden i egen personlighed. Værdier og viden som barnet automatisk bruger, når det skal begå sig i verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske.

I dannelsesprocessen får barnet en forståelse af sig selv og sin rolle i fællesskabet. Barnet gør sig erfaringer ved at øve og eksperimentere i samspil og i leg med andre børn og voksne, og lærer derigennem at justere sig selv og afprøve grænser. Alle børn bør have en stemme ind i fællesskabet. Som voksne, forældre og personale er vi rollemodeller for børnene, og har ansvaret for deres dannelse, læring og udvikling.

Praksisfortælling

Vi havde et "pas på naturen"-tema i børnehuset. Vi havde gennem en uge været ude og samle skrald, og på spisebordet stod der forskellige skraldespande; en til madaffald, en til papir og plastik samt en til stanniol. Børnene var meget optaget af at gøre det rigtige, og var gode til at sortere affaldet i de rigtige spande. Vi fik mange tilbagemeldinger fra forældrene, som hjemme fik formaninger om ikke at komme stanniol i madkassen, og at man ikke måtte smide sit cigaretskod. Vi talte også om, hvor ulækkert det var at samle skraldet, selvom vi havde haft handsker på, og havde mange snakke om, hvor vigtigt det er at passe på naturen, så dyrene kan have et godt sted at leve, og så vi altid kan have rent drikkevand og så videre. På et tidspunkt udbrød My "Hjemme hos os, der tisser vi oven i hinandens tis hver morgen, så vi kan spare på vandet".

Børnefællesskaber

Sociale fællesskaber og samhørighed med andre er en livsbetingelse og en nødvendighed for at udvikle sig som et helt menneske. Leg, dannelse og læring sker i sociale samspil - fællesskaber, hvor børn kan være observerende, spejlende, vise initiativ og være aktivt deltagende.

Børnefællesskaber er fundamentet for børns sociale liv og udvikling af identitet og selvkendskab, gennem samspil og leg med andre børn. Relationer og venskaber er afgørende for, at alle børn oplever at være en del af børnefællesskabet.

Vi er ansvarlige for at give alle børn mulighed for at blive respekteret og lyttet til, og dermed opleve sig som bidragende, betydningsfulde og værdifulde for sig selv og andre i gensidige, forpligtende fællesskaber.

Forældrene har et medansvar for at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse af alle børn og deres familier, uanset disses forudsætninger, samt understøtte børnenes venskaber.

Praksisfortælling

Tre femårige sidder og leger med DUPLO, og har bygget en meget flot platform til dyr, biler og andet. Karl på 3 år har ikke været længe i børnehaven. Karl er lidt usikker, har ikke så meget sprog, og leger lige nu kun med dinosaurer. Karl går lidt rundt om drengene og deres flotte platform, og pludselig beslutter han sig for at placere sin dinosaur på platformen. Drengenes første reaktion er at protestere og råbe NEEJ...

Jeg står ved siden af og siger "Ved I hvad drenge... Karl er helt ny, og han har kikket på jer længe, og synes det er så flot, det I har bygget, og så fik han lyst til, at hans Dino skulle bo der. Vi skal tage godt imod Karl og vise ham, at han har gode venner i børnehaven". Hvorefter Liam siger "Prøv at se Karl, din Dino kan bo lige der." Karl smiler og sætter sin Dino lige der. Karl har den efterfølgende tid små lignende oplevelse, og pludselig en dag hører jeg ham sige til to jævnaldrende "lege sammen". Karl er på vej til at føle sig som en del af et større fællesskab.

3.2 Pædagogisk læringsmiljø

Læringsmiljøet danner rammen for det pædagogiske arbejde og er foranderligt i forhold til børns interesser og behov. Læringsmiljøet skal afspejle vores værdier og barnesyn. Et trygt læringsmiljø skal ses i et børneperspektiv og opleves i børnehøjde.

Det pædagogiske læringsmiljø opstår i samspillet mellem relationer, leg, rutiner, aktiviteter, børns behov og de fysiske rammer. Læringsmiljøet skal ses ud fra et fysisk, psykisk og æstetisk perspektiv, hvor børnenes deltagelsesmuligheder og børnefællesskaber er i fokus.

De voksnes faglighed og kompetencer er betydningsfulde for det gode læringsmiljø. Det pædagogiske læringsmiljø skal rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for læring og udvikling hele dagen.

Praksisfortælling

Vi har prøvet at indrette rummene, så der er plads til mange forskellige slags lege. Indimellem flytter vi rundt på tingene, hvis børnene er optaget af noget bestemt, eller hvis vi kan se, at de trænger til nye legemuligheder.

En dag kommer en gruppe fireårige hjem fra en børnefødselsdag med pirattema. Det har været en skøn formiddag, hvor de fik udleveret en pirathat og et lille piratflag. De suser rundt i rummene, og indtager sofaer, borde med mere og leger pirater. Det forstyrrer ind imellem de andre børn, og vi begrænser deres leg ved at vende et bord på hovedet. Tilfældigvis har vi et stort piratflag, som vi sætter på en stor pind og gaffa-taper fast på det ene bordben. Børnene bliver vildt begejstrede, og legen fortsætter de næste mange dage, hvor mange af de andre børn også 'bliver' pirater.

3.3 Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Begrebet børnemiljø er et samlende begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, som skal forstås bredt og integreres i arbejdet med de pædagogiske læringsmiljø. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, hvor børns oplevelser af børnemiljøet inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Det fysiske børnemiljø

Det fysiske læringsmiljø handler om de fysiske rammer både indendørs og udendørs. Det drejer sig blandt andet om støjniveau, sundhed, ergonomi, pladsforhold, faciliteter, materialevalg, inventar, indretning, indeklima, hygiejne, lysforhold med videre. Det er vigtigt at huske, at børnemiljøet handler om både inde- og uderummet samt rum i rummene.

Vi vægter derfor, at:

- læringsrummet indrettes overskueligt og visuelt roligt med et lavt støjniveau, og på en måde hvor det enkelte barn oplever, at det har en privatsfære.
- indrette rummene, så de inviterer til lege/aktiviteter og samtidig giver plads til at inventar, legetøj og materialer bruges på forskellig vis, og nye lege kan opstå og udvikles.
- læringsrummet giver en overskuelig ramme, hvor børnene kan bevæge sig rundt i rum, hvor legetøj og materialer er tilgængelige, og der er plads til børnenes selvvalgte lege.
- indrette rummene, så store og små grupper kan mødes uforstyrret.
- rummene giver børnene mulighed for at deltage i forskellige former for samvær og fællesskaber.
- indrette rummene, så der er mulighed for både stille lege og mere fysisk betonedede lege.

Det psykiske børnemiljø

Det psykiske børnemiljø kendetegnes ved, at samspillet mellem børn og voksne afspejler gensidig respekt og tolerance, og at vi alle, i både sprog og handlinger, udviser indbyrdes respekt for og accept af hinanden. Et godt psykisk børnemiljø bidrager til en følelse af tryghed og tillid, samt giver børnene mulighed for at kunne indgå i store og små fællesskaber.

Vi vægter derfor, at:

- det enkelte barn oplever *altid* at kunne få omsorg, støtte og nærvær i det omfang der er behov for.
- det enkelte barn oplever at være medlem af et fællesskab.
- lege og aktiviteter følger børnenes spor.
- det enkelte barn oplever selv at kunne tage initiativer.
- nye lege og aktiviteter tilbydes i trygge rammer.
- værne om retten til at sige fra samt støtte og hjælpe med at sige: "Nej".
- barnet oplever sig lyttet til i konfliktsituationer.
- det enkelte barn griner og har det sjovt.
- tilpasse krav efter alder og kompetencer.

Det æstetiske børnemiljø

Det æstetiske børnemiljø handler om indretningens og udsmykningens betydning for børns trivsel, læring og udvikling. Æstetik skal give oplevelser til børnenes sanser i form af rytme, lys, materialer, dufte og farver. Det handler om, at rummene skal fremtræde med en visuel tydelighed, som giver børnene mulighed for at få overblik over, hvad man kan foretage sig. Rummene skal på forskellig vis give barnet mulighed for at finde ro, tryghed og glæde. Et motiverende æstetisk miljø giver børnene positive og udfordrende sanseoplevelser, der kan inspirere dem til nysgerrighed, undren og læring, samt invitere til mange forskellige lege og samværsformer.

Vi vægter derfor, at:

- læringsrummet indrettes, så det giver en sanseoplevelse af velkommenhed, nærvær og inviterer til at man bliver.
- udsmykningen er skiftende, og at det enkelte barn har mulighed for at opleve ejerskab.
- børnenes idéer, lege og kreationer er synlige.

- legetøj, materialer og udsmykning pirrer barnets nysgerrighed og fantasi, således at barnet må spørge, røre og gøre.
- udsmykningen afspejler traditioner og årstider.
- man oplever og hører latter, grin og en god summen af aktiviteter.
- rummene inviterer sansemæssigt til motorisk udfoldelse.

3.4 Samarbejde med forældre om børns læring

Forældrene er de vigtigste voksne i barnets liv.

Forældrene har ansvaret for barnets opvækst og barnets basale behov. Vi ser det som en fælles opgave, at skabe de bedste forudsætninger for det enkelte barn og den samlede børnegruppens trivsel.

Vi har en gensidig forpligtigelse til at sikre et konstruktivt, positivt samarbejde, der sikrer barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse med respekt og forståelse for hinandens perspektiver.

Forældrene er en vigtig ressource, og vi bygger vores samarbejde på en åben og anerkendende tilgang, hvor forældre bliver mødt med positive forventninger i en åben dialog omkring barnet.

Den gode kommunikation er grundlæggende for et godt forældresamarbejde og nøglen til en fælles forståelse omkring barnet.

Praksisfortælling

Garderoben onsdag morgen. Haralds far, Peter, kommer ind med Harald. Jeg smiler og hilser, "Hej Harald og hej Peter". Peter hilser og siger godmorgen. Harald går over til sin garderobe og sætter sig, far sætter sig foran ham og går i gang med skoene. Jeg fornemmer, at situationen og stemningen er god, og derfor siger jeg engageret, "Peter, prøv lige at lade Harald åbne skoene selv". Peter siger "Ja okay" og trækker sig. Harald åbner selv skoen og kigger stolt op på sin far. Jeg kigger på Peter og siger kort, med et glimt i øjet, "Selv tak, nu får du ikke ondt i ryggen" og "Harald er vokset en meter". Vi griner kort sammen, og jeg vinker farvel sammen med Harald.

Praksisfortælling

I børnehuset er der en gruppe børn, som sover til middag. De skal selv tage tøjet af og på, når de skal sove, og når de står op. Flere af børnene har svært ved det, og pædagogen tager en snak med forældrene omkring betydningen af selvhjulpenhed, og et stykke tid efter snakken med forældrene mærkes det på børnene, at der sker en udvikling.

3.5 Børn i udsatte positioner

Alle børn kan i kortere eller længere perioder være i en udsat position, der kræver en særlig opmærksomhed fra omgivelserne. Vi er bevidste om barnets ressourcer, men er samtidig opmærksomme på, at der kan være områder, hvor barnet synes at have brug for støtte og hjælp til at komme videre i sin udvikling.

Mange af børnene kommer igennem udfordringen ved hjælp af egne ressourcer i samspil med et givende læringsmiljø, ud fra et princip om at gode sociale relationer og aktiv deltagelse i fællesskaber er afgørende for børns udvikling og læring. Vi arbejder ud fra et princip om differentierede læringsmiljøer for det enkelte barn og børnegruppen.

Forældre er centrale i samarbejdet omkring de udfordringer, barnet er i. Det er vigtigt at have en gensidig, åben og tillidsbaseret dialog mellem forældrene og de professionelle i forhold til at dele bekymringer eller forandringer, der har betydning for barnets trivsel i hverdagen derhjemme og i institutionen.

En tidlig indsats er afgørende for at hjælpe det barn, der er i udfordringer, tilbage i en god udvikling og inddrage andre faggrupper, hvis vores fælles indsats ikke virker.

Praksisfortælling

Pigen, som lige er startet i børnehave, viser sig at have astma og bliver udfordret på sin vejtrækning ved fysisk aktivitet. Det kommer især til udtryk, når gruppen er på tur, og de skal gå op af bakken til børnehaven. Hun bliver ked af det, græder, vil ikke gå og siger, at hun ikke kan. Som voksne sørger vi for at være tæt på pigen, når vi skal op ad bakken. Vi tager hende i hånden, holder pauser med hende på vej op, og roser og opmuntrer hende til at fortsætte opad. Men vi stopper ikke med turene op ad bakken. Efter lang tid kan hun selv gå op ad bakken, og til sidst er det hende, der, næsten oppe på toppen, stopper op, vender sig og går ned igen for at tage en af de små i hånden og hjælpe dem op på samme måde, hun er blevet mødt på.

3.6 Sammenhæng i børns liv

Barndommen er fyldt med overgange. Overgange som skal have et fælles fagligt fokus, så de fortsat giver barnet mulighed for trivsel, læring og udvikling.

Der er flere overgange i barnets liv; fra hjem til vuggestue, fra vuggestue til børnehave og fra børnehave til BFO og skole.

Det er derfor vigtigt at skabe sammenhæng mellem disse overgange – mellem det kendte og det nye. I overgangene skal barnet forholde sig til ændrede rammer og rutiner, nye krav og forventninger, samt indgå i fællesskaber, hvor

nye venskaber og relationer skal etableres. Læringsmiljøerne skal tilrettelægges, så der skabes sammenhæng i børns hverdag. Sammenhæng som understøtter børns trivsel og lyst til at lære, samt giver dem mod på nye oplevelser.

I vores daglige pædagogiske arbejde ser vi det som en løbende proces at sikre, at barnet er klædt på til at kunne agere i - og håndtere nye udfordringer. Vi skal etablere et forpligtende samarbejde og tættere dialog mellem de voksne omkring barnet. Der skal være fokus på et tværprofessionelt samarbejde samt inddragelse af forældrene, for at sikre den nødvendige opbakning til barnet i det nye læringsmiljø.

Forældrene har væsentlig betydning for at skabe sammenhæng i barnets liv, og de skal derfor inddrages for at kunne bidrage og være involveret. Børn i udsatte positioner har behov for et særligt og tidligt samarbejde.

Praksisfortælling

Brug af bogen: 'Villads fra Valby' som brobygger fra børnehave til skolestart. Tiden omkring skolestart er en spændende periode for børnene og deres voksne. Måløv Kulturhus har i et samarbejde med pædagoger og børnehaveklasseledere lavet et litteraturforløb, som understøtter overgangen fra børnehave til skole. Forløbet strækker sig over en længere periode, og består af fire besøg i børnehave, BFO og kulturhus. Vi har valgt Anne Sofie Hammers "Villads fra Valby" som den gennemgående figur, som er let at spejle sig i, når man selv skal starte i skole, have nye venner, lære at klare sig i trafikken og meget mere. Ved at møde historierne om Villads flere gange får børnene skabt sammenhæng og kontinuitet i forbindelse med deres skolestart. De opbygger et fælles sprog og referencer, og de får en tilknytning til det lokale bibliotek.

3.7 Inddragelse af lokalsamfundet

Vi ser lokalsamfundet som endnu et læringsmiljø, hvor vi kan få viden og oplevelser, som samtidig inspirerer til nye lege og aktiviteter til gavn for børns læring og udvikling.

Ved at færdes i lokalsamfundet skaber vi tryghed og genkendelighed hos børnene, og giver dem mod på/gør dem nysgerrige efter at bruge dets muligheder.

I vores samarbejde med lokalområdets borgere, indgår vi i gensidigt fællesskab til glæde og gavn for alle.

Praksisfortælling

Historiefortæller Kirsten, som er pensionist, er gennem mange år kommet i børnehuset og fortalt historier for en gruppe børn i skiftende aldersgrupper. Fælles for alle møderne mellem Kirsten og børnene er, at alderdom møder ungdom, men også historier fra gamle dage fortalt med engagement og gensidig glæde.

4 De seks læreplanstemaer

I vores arbejde med "Den styrkede pædagogiske læreplan" tager vi udgangspunkt i vores pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer, for at understøtte børns brede læring.

Arbejdet med det pædagogiske læringsmiljø og børns læring skal ske inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer. Det er afgørende, at de enkelte læreplanstemaer ikke ses og forstås isoleret, men ses i sammenhæng og samspil med de øvrige læreplanstemaer.

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

De seks læreplanstemaer skal ses i sammenhæng og samspil med hinanden og have fokus på at inddrage børns alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning for at sikre en bred læringsforståelse.

De pædagogiske mål inden for de enkelte læreplanstemaer er allerede fastlagt i bekendtgørelsen og giver en fælles national forståelse af, hvad der ligger i de enkelte temaer, samt sætter retning for det pædagogiske arbejde i institutionerne.

4.1 Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Engagement

Læringsmiljøet skal støtte børns engagement ved blandt andet, at fremme intensitet i måden børn deltager i samspil og aktiviteter på.

Læringsmiljøet skal fremme børns engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. Børn udvikler engagement, når de indgår i relationer med betydningsfulde andre, hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nære, tillidsgivende voksne.

Livsduelighed

Læringsmiljøet skal gennem leg og andre meningsfulde aktiviteter bidrage til, at børn gør sig væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed. Læringsmiljøet skal understøtte, at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder. Børnenes selvforståelse og handlemønstre skal også udfordres i både leg og aktiviteter, hvor børnenes eller det pædagogiske personales handlinger eller forståelser begrænser barnets egen eller andres udvikling.

Det pædagogiske personale skal invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkende deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet. Herigennem får børn medbestemmelse og oplever at være betydningsfulde og at være medskabende af egne livsbetingelser. Samtidig får børnene erfaringer med vigtigheden af at være opmærksom på andres oplevelser af, perspektiver på og meninger om verden.

Gennem deltagelse i fællesskaber får børnene grundlæggende erfaringer med at indgå, høre til og navigere i disse og en forståelse af demokrati og demokratiske processer. Det er særligt vigtigt, at dagtilbuddene understøtter, at børn i udsatte positioner gør sig erfaringer med og aktivt indgår i disse gensidigt forpligtende fællesskaber.

Gåpåmod

Læringsmiljøet skal understøtte børn i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt uden at miste gåpåmodet.

Evnen til at håndtere modgang og udfordringer samt at udvise vedholdenhed er centralt for børns mulighed for at influere deres egen hverdag i dagtilbuddet. Det er også en central kompetence, der får betydning for det senere livsforløb, både i skolen såvel som i alle andre livsarenaer.

Det pædagogiske personale skal i samarbejde med forældrene sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser. Læringsmiljøet skal i forlængelse heraf introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse.

Dette kræver mod. Det pædagogiske personale skal støtte børnene i at turde gå deres egne veje, for eksempel ved at børnene vælger aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres trivsels-, lærings- og udviklingsbehov - under hensyntagen til at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab.

Deltagelseskompetence

Læringsmiljøet skal understøtte og udvide barnets erfaringsverden, så barnet kan og tør deltage og tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, barnet ønsker sig i de fællesskaber, barnet indgår i. Børn øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere

mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i. Læringsmiljøet skal give børn mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af, så børn også lærer at prioritere blandt mange mulige tilbud.

Læringsmiljøet skal motivere børn til at undres, pirre deres nysgerrighed, anerkende dem for deres fund, støtte dem i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen. Fordybelse understøtter også børnenes koncentrations- og abstraktionsevne, hvilket er afgørende for deres udvikling og læring både i hjemmet, i dagtilbud, i skolen og videre i livet.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.*

4.2 Social udvikling

Social udvikling er udviklingen af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer, og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer. Læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj med mere.

Deltagelse og medindflydelse

Børn i dagtilbuddet skal deltage i sociale fællesskaber, hvor de oplever at høre til, og hvor de kan bidrage værdifuldt og relevant til fælles lege, aktiviteter og samvær.

Alle børn, og særligt børn der længerevarende befinder sig i udsatte positioner, er afhængige af, at det pædagogiske læringsmiljø opfatter forskellighed som en ressource og understøtter muligheden for deltagelse og medindflydelse til fælles glæde og engagement.

Empati

Relationer er en væsentlig del af grundlaget for, at børn lærer sig empati.

Empati handler om at mærke egne følelser, at kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden, og at kunne handle på måder, der også understøtter samspillet med andre. Indbyrdes relationer og venskaber mellem børn har stor betydning for den sociale læring, og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som det ofte ses i legen.

Det er væsentligt for børns udvikling af empati, at det pædagogiske personale er optaget af børneperspektiver, som børnene udtrykker både verbalt og kropsligt. Relationer mellem det pædagogiske personale og børnene, der bygger på ligeværd, forståelse og indlevelse, medvirker til, at børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse, men også til at børnene får forståelse for andre og betydningen af at kunne handle i fællesskabets og hinandens interesse.

Alle børn har brug for at blive mødt med positive forventninger, fordi det fremmer børnenes gåpåmod og positive forventninger til omverdenen. Læringsmiljøet skal både understøtte børns daglige trivsel og sociale omgang med hinanden, men også bidrage til, at børnene får erfaringer med at begå sig i verden udenfor. Det er særlig vigtigt for sammenhængen til skolen, at børnene har gode erfaringer med at tage initiativ til at indgå i relationer og med at løse konflikter.

Samarbejdet med forældrene spiller en central rolle for barnets sociale læring og udvikling. Dialogen mellem forældrene og det pædagogiske personale kan medvirke til gensidig forståelse af barnets perspektiv og det sociale liv i dagtilbuddet med henblik på at understøtte barnets læring og børnenes indbyrdes relationer og fællesskab. Samarbejde og dialog kan også bidrage til at forebygge mobning.

Legens betydning for social læring

Børns sociale læring og udvikling fremmes blandt andet via legen.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at legen er grundlæggende, for gennem legen lærer børn at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor må afstemme med hinanden hele tiden.

Børns sociale læring og udvikling finder også sted, når de iagttager andre børns leg, så de fx lærer at afkode leges formelle og uformelle regler, og kan komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe dem ind i og fastholde legen. Børnene kan, med andre ord, lære forskellige sociale omgangsformer til at begå sig både i hverdagen i dagtilbuddet og generelt i livet, herunder også i skolen.

Læringsmiljøet skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.

Nogle børn kan have svært ved at få adgang til legefællesskaber, selv om de gerne vil deltage. Derfor må det pædagogiske personale løbende veksle mellem at gå foran, ved

siden af og bag ved børnene med henblik på at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber.

Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund såvel som individuelle interesser. I tilrettelæggelsen af læringsmiljøet og rammer for legen spiller såvel det fysiske miljø, indretningen, legetøjet og atmosfæren også en vigtig rolle.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.*

4.3 Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale.

Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Interaktioner

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår med blikretning, pludren og gestik, hvilket kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Det pædagogiske personale skal derfor være indlevende, nysgerrige og have lyst til kommunikation og samtale med fokus på det, børnene er optagede af.

Det har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvordan det pædagogiske personale henvender sig til børnene, taler med dem, giver beskeder og sætter ord på det, der sker i forbindelse med rutiner og aktiviteter. Kvaliteten i samtaler mellem det pædagogiske personale og børnene er i det hele taget væsentlig og særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Sproglige rollemodeller

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at børnene lytter, fortæller, stiller spørgsmål til deres omgivelser og leger med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, opnår de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Det betyder blandt andet, at det pædagogiske personale må hjælpe alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i henholdsvis en tale- og en lytteposition.

Fællesskaber

Kommunikation og sprog er centralt for at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber.

At lære fra andre børn på tværs af aldre er essentielt i sprogudviklingsprocessen. Legen er vigtig som en øvebane for barnets nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger. Det er derfor afgørende for barnets tilegnelsesproces, at barnet understøttes i at deltage i legen, fx ved at det pædagogiske personale i nogle tilfælde deltager i og rammesætter den. Det pædagogiske personale kan samtidig anvende børnenes legeindhold som pejlemærke for mulige samtaleemner, men også som pejlemærke for, hvad der kan være en udfordring for det enkelte barns sprogudvikling.

Det pædagogiske personale har ansvar for, at børn får mange og forskellige erfaringer med sprog både i selvorganiseret, spontan leg og i andre meningsfulde aktiviteter med hinanden. I den forbindelse er det centralt at have blik for de børn, der ikke af sig selv indgår i samtaler, lege og aktiviteter, med henblik på at de også kommer til at indgå i fællesskaber, der understøtter deres kommunikative og sproglige udvikling.

Læringsmiljøet må tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn. Det pædagogiske personale kan fx gennem samtaler, spørgsmål, historiefortælling og leg sætte ord på børnenes forskellige oplevelser. Sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner og i planlagte og spontane aktiviteter, hvor børn introduceres til nye begreber og udtryksformer, såsom fx skrift-, symbol- og billedsprog.

Læringsmiljøet i dagtilbud må give børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter, så børn bliver introduceret til bøgernes univers og bliver nysgerrige på skriftsproget, herunder får mulighed for at kigge i bøger, stille spørgsmål om bogstaver, få læst højt og snakke med det pædagogiske personale om det, bøgerne rummer.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion omkring organisering og pædagogisk didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge mellem både det pædagogiske personale og børn og børn imellem, ligesom det pædagogiske personale må samarbejde med forældre om børns sprog - både i forhold til det enkelte barn og i forhold til børnefællesskabet i dagtilbuddet.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom alt kommunikation og relationsdannelse også udgår fra kroppen.

Læringsmiljøet i dagtilbuddet skal give alle børn, herunder de børn som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Børnene skal inviteres til at gøre sig mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale understøtter det enkelte barn og skaber fleksible, inkluderende læringsmiljøer. Det pædagogiske personale er nysgerrigt og udvælger og følger bevidst børnenes bevægelsesinitiativer, så børnene oplever selv- og medbestemmelse som en naturlig del af deres dannelsesproces.

Forældre inddrages via dialog og som samarbejdspartnere med henblik på at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser.

Krop

Kroppen er grundlaget for børnenes deltagelse i samfundets forskellige fællesskaber og har både en fysisk og en eksistentiel dimension. Den fysiske dimension omfatter forståelsen af kroppen som biologisk system med alle kroppens forskellige dele, delenes funktioner, samspil og reaktioner.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børn har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Kroppen er sæde for bevidsthed om andet, om andre og om egen krop i verden, herunder i æstetiske, sociale, følelses- og bevægelsesmæssige processer. Gennem kropslige erfaringer undersøges fx "hvem er jeg" og "hvad kan du – kan jeg mon også det?", og således udvikles kropsidentiteten via kropslige erfaringer i sociale samspil.

Kroppen er sæde for såvel det psykiske helbred (fx trivsel) som det fysiske helbred (fx ernæring, hygiejne, bevægelighed).

Sanser

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre motoriske grundsanser (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led-sansen) i samspil med de fire øvrige sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen), da det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som finmotorik).

Den fysiske side af sansning kan ikke stå alene. Sanselige læringsmiljøer skal tilgodese en æstetisk dimension, hvor børns legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum. Miljøerne skal skabe rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, herunder rolig kontakt til kroppen, hvor det enkelte barn udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv: Der skal både være plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse

I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk, og styrker samtidig sin evne til at aflæse og forstå andre børn og voksnes gestik, mimik og deres kropslige udtryk.

Bevægelse handler om børns aktive udforskning af verden og kroppens muligheder både alene og sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

4.5 Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig deres første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen danner også grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem mennesker, samfund og natur.

Læringsmiljøet skal tage afsæt i mulig læring samt inddrage børnene som aktive medskabere af egen læring ved at stille åbne, nysgerrige spørgsmål til børnenes forståelse af sammenhænge i naturen og deres omverden.

Det pædagogiske personale skal lytte til børnenes egen undren, spørgsmål og begyndende hypotesedannelser og kategoriseringer i forhold til naturen. Børnene opmuntres til at foretage egne undersøgelser, støttes og guides i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner, selvom de møder modgang. Der skal være en særlig opmærksomhed på at sikre, at børn og familier i udsatte positioner støttes i at være i og lære om naturen.

Dagtilbuddene skal i samarbejde med forældre understøtte en grundlæggende naturvidenskabelig dannelse af børnene.

Natur

Engagement, den umiddelbare glæde, sansning og her-og-nu-perspektivet fylder i børns oplevelser og lege i naturen. At være i naturen kan også give anledning til eksistentielle oplevelser og overvejelser hos børn. Læringsmiljøet må derfor tilgodese, at alle børn, uanset deres baggrund og hvor de vokser op, får mulighed for at opleve et bredt udsnit af naturen, både i byen og på landet.

Børn skal opleve naturtyper som fx skov, strand, moser og vandløb samt levende organismer som dyr, mikroorganismer og planter. Samtidig oplever de årets gang og får viden om fødekæder og forskellige fænomener som fx vejret og solsystemet. I naturen har børn mulighed for at gøre sig erfaringer med og udvikle forståelse for sammenhænge i naturen.

Naturbegreber indgår som et element i både læringsmiljøet og de samtaler om oplevelser, forståelser og erfaringer med naturen, som finder sted mellem børn og pædagogisk personale. Viden om naturen omhandler også menneskets påvirkning af og samspil med naturen, fx i forbindelse med miljøspørgsmål og spørgsmål om bæredygtighed og anvendelse af naturens ressourcer.

Læringsmiljøet må derfor give børn mulighed for at overveje deres eget samspil med naturen og naturens ressourcer. Bæredygtighed handler også om at konstruere,

genanvende og reparere ved hjælp af forskellige redskaber, teknikker og materialer, naturlige såvel som menneskeskabte.

Udeliv

Uderummet som læringsmiljø er karakteriseret ved direkte sanseoplevelser i et autentisk miljø og kan have forskellige kvaliteter.

Der er det åbne og sociale rum, som fx en græsplæne eller en eng, som kan bruges til boldspil og drageflyvning. Der er også det trygge og afgrænsede rum, som fx legepladsen og haven med gynger, rutsjebane og legehus, samt det vilde og rummelige rum, som fx skoven, havet og stranden, med plads til fordybelse og fascination. Uderummet giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet, og er et godt underlag for kolbøtter og vilde, eventyrlige eller farlige lege. Legene stimulerer børns kreativitet, fx med naturmaterialer, og giver plads til fantasi og fortolkning, når træstammen fx forvandles til en motorcykel.

Udeliv handler blandt andet om at give børn legemuligheder og oplevelser i og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende. Naturen giver et særligt rum for at styrke aktiv lytning og nysgerrighed, ligesom naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af aldre, køn, kultur og interesser.

Science

Science-tilgangen vægter en undersøgende tilgang, som åbner for en aktiv inddragelse af naturen og naturfænomener som lys, luft, magnetisme og vejr-fænomener. I science-tilgangen er der fokus på børns begyndende forståelse for lovmæssigheder i naturen, deres medfødte talforfølelse og fornemmelse for størrelser, og dermed en begyndende matematisk opmærksomhed.

Der tages udgangspunkt i et læringssyn, der aktivt inddrager børnenes eksisterende viden, erfaringer, undren og spørgsmål, men som samtidig forstyrrer og udfordrer børnenes aktuelle forståelse. En proces, som går fra det konkrete til det abstrakte – fra regnorm til luftfart, hvor det pædagogiske personale skaber en mental bro mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig har øje for naturvidenskabens forståelser og begreber.

Herudover kan børn stifte bekendtskab med forskellige teknologiske redskaber som fx GPS, digitalvægt, webkamera med videre, som giver børn mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af teknologier.

En science-tilgang betyder, at læringsmiljøet giver børnene mulighed for at få erfaringer med årsag, virkning og sammenhæng, og støtter børnene i at kategorisere og systematisere deres omverden ved hjælp af relationspar, såsom mange/få, stor/lille, tung/let, over/under osv. Det pædagogiske personale tilrettelægger desuden læringsmiljøet, så det giver børnene mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form som tidlige indgange til det matematiske sprog.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis. Det pædagogiske personale må aktivt formidle kultur og støtte alle børn i at få et kendskab til de forskellige aspekter af kultur uanset baggrund, kompetencer og forudgående erfaringer med kultur. Læringsmiljøet skal understøtte børn i at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv inden for en bred vifte af kunstarter og udtryk.

Læringsmiljøet skal sikre, at alle børn får erfaringer der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Det vil understøtte forpligtende fællesskaber og sikrer sammenhæng til skole, lokalsamfund og en globaliseret verden.

Kulturelt indtryk og udtryk

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte skabende virksomhed og æstetik i både indtryk og udtryk.

Indtryksdimensionen består af børnenes egne æstetiske oplevelser i direkte møder med forskellige kunstarter såsom scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur. Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, hvor indtryk sætter førsproglige aftryk, såsom kropslige fornemmelser og oplevelser. Det kan fx være, at børn mærker spænding i kroppen, når de lytter til en fængslende fortælling, eller føler glæde eller nedtrykthed over farverne i et maleri.

Udtryksdimensionen indeholder børns egen skabende og eksperimenterende praksis, og er båret af børnenes lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring.

Læringsmiljøet er afgørende for børns kognitive, æstetiske, personlige og sociale erfaringsdannelse og omfatter derfor både dagtilbuddets rammer såvel som lokale kulturtilbud og kunstneriske arrangementer. Det fysiske læringsmiljø i og uden for dagtilbuddet må samtidig give mulighed for, at børn selv kan søge inspiration og oplevelser i forskellig litteratur, billedbøger, musik, fotografi med videre.

Kultur og fællesskab

Børn skal have mulighed for at skabe egen mening og indhold i hverdagen. De skal opleve, at deres måder at forvalte tid, rum, leg, venskaber og konflikter bliver mødt med nysgerrighed og respekt. Samtidig må læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børnene oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser alt efter erfaringsniveau og formåen.

Alle børn skal have mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder med videre. Derfor må børn mødes med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet. Et element heri kan være, at børn får mulighed for at bruge IT i et eksperimenterende fællesskab. Børn skal understøttes i at udvikle evner, så de kan blive både skabende og producerende og navigere i samfundet på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre.

Deltagelse i fællesskaber handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Læringsmiljøet skal bidrage til at udvikle børns forståelse af egne værdier og respekt for andres. Forældres kompetencer og vigtige viden om fx religiøse højtider og familiestrukturer eller de lege, bøger og film, børn er optagede af, bør være synlige i dagtilbuddet. Gennem ligeværdig dialog og samspil må alle forældre derfor gives mulighed for at tage del i et gensidigt forpligtende samarbejde og være en del af dagtilbuddets hverdag og fællesskab.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.*

5 Evalueringskultur i Distrikt Måløvhøj

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhænge mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppens behov.

Fra EVA's selvevalueringsredskab, side 16

Formålet med evalueringsprocessen er at udvikle kvaliteten af den pædagogiske praksis. Den systematiske evaluering sikrer, at vi bliver klogere på forholdet mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

En evalueringskultur skal understøtte, at det pædagogiske personale har en faglig selv-kritisk og refleksiv tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis.

En evalueringskultur skal afspejle en balance mellem de ressourcer der bruges på at dokumentere og evaluere på den ene side, og det udbytte som det pædagogiske personale får på den anden siden. Vi skal dokumentere og evaluere, undre os når vi bliver nysgerrige og når det er meningsfuldt for at kvalificere læringsmiljøet omkring børnene.

En systematisk evaluerende praksis er en proces, som vi iværksætter over en tidsbegrænset periode. Det kan være inden for et defineret projekt, en indsats eller en praksis, hvor der er behov for at være nysgerrige på, om der kan skabes et bedre læringsmiljø for alle børn. Det betyder, at vi gør vores mål tydelige, efterspørger viden, indsamler data og stiller os undrende over for egen praksis. Vi er nysgerrige og ønsker at blive klogere på sammenhænge mellem læringsmiljøet og børnenes behov.

Den pædagogiske dokumentation har til opgave at understøtte evalueringen, således at vi indsamler viden om læringsmiljøet og om børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Dokumentationen består af at indsamle empiri/data, der synliggør pædagogiske processer og forhold i praksis, som vi ønsker at undersøge med det formål at analysere, diskutere og reflektere over praksis. Dokumentationen kan have mange former fx videooptagelser, foto, børneinterview, observation, fortællinger, tegninger, registreringer med mere.

I evalueringen har vi en opmærksomhed på at inddrage børnenes perspektiv og dermed styrke børnenes oplevelse af deltagelse og mulighed for at bidrage med deres stemme ind i evalueringen. Dermed har det pædagogiske personale mulighed for at erfare, hvad børnene oplever, erkender og lærer gennem de pædagogiske processer.

Vi vil løbende have fokus på systematisk evaluering ved at se på sammenhænge mellem den pædagogiske praksis og børns trivsel, udvikling, læring og dannelse, både lokalt i det enkelte børnehus og/eller samlet som distrikt.

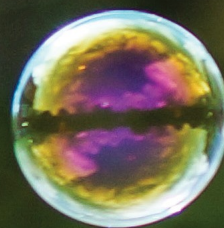
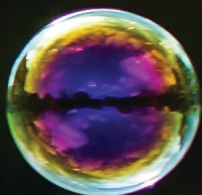
På baggrund af evalueringen har vi særlig fokus på at sætte retning for den fremtidige praksis. I forbindelse med indførelsen af "KIDS – Kvalitetsudvikling i daginstitutioner" vil dette redskab indgå som en metode til en vurdering og evaluering af læringsmiljøet. Vi har anvendt 'Malene Skov Dinesen: "Evalueringskultur i dagtilbud"' som inspiration, og bruger EMUs skabelon som ramme for den skriftlige evaluering af læreplanen.

**BALLERUP
KOMMUNE**

Ballerup Kommune
Hold-an Vej 7
4477 2000
ballerup.dk

JULI 2024

DAGTILBUD